

ДОРОГІ ЖІНКИ!

Прийміть найщиріші побажання в святом квітучих весен на довгі роки, щастя, миру, ніжності й вірності.

Успішного Вам навчання, творчої праці, наукових досягнень!

ПЕДАГОГ

*Учіться, брати мої,
Думайте, читайте...*

М. Шевченку

ПРИКАРПАТТЯ

5(92) 7 БЕРЕЗНЯ 1991 року.

Газета Івано-Франківського педагогічного Інституту імені В. Стефаника

Вітаємо!

Ректорат і профком працівників Інституту щиро вітають

З П'ЯТИДЕСЯТИЛІТТЯМ:
АНДРОЩУК Лідію Василівну,
асистента кафедри німецької мови;
НИЧАЙ Лідію Василівну,
доцента кафедри методики музичного виховання, співів і диригування;

З ШЕСТИДЕСЯТИЛІТТЯМ:
КОЛОТИЛА Богдана Дмитровича,
асистента кафедри методики музичного виховання, співів і диригування;
КРИЖАНІВСЬКОГО Лева Львовича,
асистента кафедри природничих і математичних дисциплін початкового навчання;
КОПЧАКА Степана Івановича,
завідуючого кафедрою політехномії;
МАМОНОВУ Грину Борисівну,
бібліотекаря вузької бібліотеки;
ІЖАКА Василя Емануїловича,
завідуючого кафедрою методики музичного виховання, співів і диригування;
ЛУЖНОГО Василя Михайловича,
доцента кафедри історії і теорії музики та гри на музичних інструментах.

З нагоди ювілею шлемо найщиріші побажання: міцного здоров'я, щастя, успіхів - у праці.

З СВЯТОМ ВЕСНИ!

ВИСТАВКА РОБІТ
з декоративно-прикладного мистецтва

СТАНТІВ ХУДІТВО ФАКУЛЬТЕТУ

НАПЕРЕДНОЇ Міжнародного жіночого дня у приміщенні актового залу відбулась святкова концертна програма. Перед присутніми виступили учасники художньої самодіяльності студентського клубу, школи-лабораторії № 23.

Ведуча програми Лідія Борисевич надала слово для привітання ректору Інституту професору Кононенку В. І. Віталій Іванович тепло привітав жінок і дівчат нашого вузу з святом, побажав успіхів у навчанні, праці. Поздоровлення шлють представники факультетів, окремі студенти.

Приємний сюрприз зробили студенти та викладачі кафедри графіки і декоративного мистецтва художнього факультету. У фойє студентського клубу відкрито виставку кращих творчих робіт. Це — вишивки, різьба і мозаїка по дереву, гобелени, батик, керамічні вироби, гравюра, м'який інвентар.

Глядачі тепло зустріли на сцені виступи дитячого танцювального ансамблю СШ № 23, солістів Наталії Мальованої та Івана Чижика — студентів 3-го курсу музично-педагогічного факультету, чоловічого квартету «Усмішка» під керівництвом Юрія Фейди, тріо дівчат з народного ансамблю «Верховинка».

Фоторепортаж Мар'яна КАЗИМИРІВА та Оresta ЛУЦЬКОГО.

Наші духовні
цінності

Присвячено співачці досвітніх огнів

Відбулась ювілейна конференція «Леся Українка — співачка досвітніх огнів» та святковий концерт, присвячені 120-річчю з дня народження великої поетеси.

З доповіддю «Леся Українка: історія і сучасність» виступила кандидат філологічних наук професор педінституту Любов КІЛІЧЕНКО. Вона свіжо, не трафаретно говорила про поетесу — людину, жінку, про подвиг її матері Олени Пчілки.

Кандидат філологічних наук, доцент Марта Хороб зробила наукове повідомлення «Ліна Костенко — спадкоємиця поетичної традиції Лесі Українки» — неординарне зіставлення світу героїв Лесі та нашої сучасності Ліни Костенко.

Кандидат філологічних наук, старший викладач Степан Хороб свій виступ присвятив проблемі театру Лесі Українки, яка вперше на Україні усвідомила потребу психологічного дослідження людини зусебіч, свідомо відмовившись від традиційних етнографічно- побутових та національно-романтичних тем, тим самим починаючи боротьбу за нову українську літературу.

Невтомний краєзнавець Петро Арсенич розповів про зв'язки Лесі Українки і Прикарпаття.

Виступи були продовжені концертними номерами.

Степан ПРОЦЮК,
викладач кафедри української
літератури.

Вшанування Леся Мартовича

У приміщенні актового залу педінституту відбулись урочисті збори, присвячені 120-річчю від дня народження нашого земляка, відомого українського письменника Леся Мартовича. В цьому заході взяла участь професорсько-викладацький склад та студенти вузу.

Вступним словом свято відкрив доцент кафедри української літератури В. Т. Полек. Він розповів про творчий шлях письменника, його популярність серед українських читачів, про переклади його творів на чеську, польську мови та мову експеранто. Не випадково девізом творчості письменника було «не для слави, а для людей».

Про свою роботу над повістю-есе «Лесь Мартович» на святі розповів український письменник і дослідник творчості письменника Роман Горак.

Свої вірші на святі прочитали івано-франківські поети Ярослав Дорошенко та Роман Юзва. Про свого земляка розповів присутнім уродженець села Торговиці Городенківського району, викладач кафедри суспільної історії педінституту Василь Марчук.

На закінчення урочистих зборів по вшануванню українського письменника відбувся святковий концерт.

На наступний день після свята викладачі та студенти інституту відправились для святкування ювілею Леся Мартовича в село Торговиця, де народився письменник.

Наш. кор.

В актовому залі інституту відбулась зустріч студентів, професорсько-викладацького складу, працівників вузу з головою обласної Ради народних депутатів Миколою Яковиною.

Зустріч відкрив ректор інституту, професор, член-кореспондент АПН СРСР Віталій Кононенко.

У своєму виступі голова обласної Ради розповів, що зроблено з того часу, коли в області до влади прийшли демократичні сили. Зокрема було наголошено на тому, що за цей невеликий проміжок часу відбулись чималі позитивні зрушення в різних напрямках господарської діяльності, культурно-мистецькому житті. Область одна з перших в республіці прийняла законодавчі акти про земельну реформу.

Після виступу на адресу Миколи Яковини надійшло чимало запитань, виступів з місць від професорсько-викладацького складу, студентів. Присутні цікавилися організацією торговельного обслуговування, громадського харчування, збереженням

Зустріч з головою обласної Ради

пам'яток історії та культури, забезпеченням студентів гуртожитками, виділенням викладачам та працівникам вузу земельних ділянок. На всі питання голова обласної Ради народних депутатів Микола Яковина дав вичерпні відповіді. Наприкінці він запевнив, що такі зустрічі стануть традиційними.

З окремих питань, які цікавили присутніх, виступив заступник голови облвиконкому Євген Чучук. Він зокрема поділився своїми думками щодо підготовки проведення всесоюзного референдуму.

З поясненнями про незадовільний стан торговельного обслуговування у місті виступив начальник обласного управління торгівлі Іван Витриховський.

На зустрічі були присутні голова постійної комісії обласної Ради з питань освіти і культури Роман Луцький та референт обласної Ради Микола Мацькевич.

Наш кор.
Фото Євгена ГОРДИЦІ.

Звітують науковці вузу

Відбулась звітна наукова конференція кафедр інституту за 1990 рік. У її роботі взяли участь професорсько-викладацький склад, вчителі навчальних закладів області, студенти.

Вступним словом конференцію відкрив проректор по науковій роботі, доктор історичних наук, професор П. С. Федорчук.

З доповіддю «Наукові основи розвитку національної педагогічної школи» виступив ректор інституту, член-кореспондент АПН СРСР, доктор філологічних наук, професор В. І. Кононенко. У своєму виступі Віталій Іванович конкретно зупинився на концепції вищої школи, відзначив здобутки вузу в навчальному і науковому процесах. Поряд з цим наголосив на тих головних завданнях, які стоять перед вищою школою на сучасному етапі.

Значний вклад у розвиток національної самосвідомості та освіти наприкінці XIX та на початку XX століття внесли товариства «Рідної школи» та культурно-просвітницької організації «Просвіта». І, тому, закономірно, все нове прогресивне, що було в діяльності вищезгаданих організацій, слід запозичити, пристосовуючи до сучасних умов. Саме на цих та інших питаннях наголошували в своїх виступах на конференції завідувачі кафедрами історії України, доктор історичних наук, професор В. В. Грабовецький та завідувач кафедри наукових основ управління школою, кандидат педагогічних наук, доцент Б. М. Стуларик.

Після закінчення пленарного засідання звітно-наукова конференція ка-

федр інституту продовжили свою діяльність в секціях та підсекціях.

Нам довелося побувати на засіданні підсекції української літератури, яку проводила кандидат філологічних наук, професор Л. М. Кіліченко. Слід сказати, що учасники підсекції виступили з досить актуальних проблем української літератури. З цікавою і аналітичною темою «Українська діаспора і наші земляки» виступив доцент В. Т. Полек. Впродовж тривалого часу займається вивченням сучасної новелістики доцент М. Б. Хороб. І тому свій виступ вона присвятила темі «Образ миття в прозовому циклі Валерія Шевчука «Мандрівка в гори».

Мабуть кожному з нас широко відоме ім'я прикарпатського письменника Богдана Бойка. Його творчість високо оцінена критикою. Але, на думку доцента кафедри Л. Н. Ободянської, творчість письменника потребує глибшого вивчення. На конкретних прикладах Любов Нестерівна аргументовано довела нове бачення, нові штрихи дій і вчинків героїв творів. Так звані «вороги народу» в творах зараз виправдовуються і реабілітуються.

На засіданні підсекції шла мова не лише про українських письменників, а й відомих всьому світу діячів інших братніх літератур. «Романтична символіка в повісті Ч. Айтматова «Прощай Гульсарі!», саме такою була тема виступу доцента А. Ф. Мельничук.

Давно почав займатися науковими дослідженнями кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри С. І. Хороб. Об'єктом його наукових заці-

кавлень є українська драматургія. У доповіді «Форми вираження авторської позиції в сучасній драматургії (питання поетики)» Степан Іванович глибоко в теоретичному плані розкрив вищезгадану тему. Доречно сказати, що науковець порушує такі проблемні питання в українській драматургії, за вирішення яких ще ніхто не брався у нас на Україні. Є всі підстави вважати, що С. І. Хороб на правильному шляху у своїх творчих пошуках і дослідженнях.

Хороше враження справили на учасників підсекції наукові розробки ще зовсім молодих науковців, які роблять свої перші кроки в науку. Асистент кафедри С. В. Процюк обрав для свого виступу тему «Драматургія Б. Грінченка в літературній критиці», викладач кафедри Н. В. Мафтин — тему «Мала проза І. Вільде».

Не один десяток років своєю науково-педагогічною діяльністю віддала викладацькому фольклорному краєзнавству в вузі професор кафедри Л. М. Кіліченко. Виступ на цю тему був схвально оцінений присутніми.

Підсумовуючи роботу підсекції української літератури, хотілось би наголосити на тому, що викладачі кафедри багато і творчо працюють над вивченням маловідомих сторінок історії української літератури. На майбутнє варто подумати про випуск журналу «Філологічні науки», в якому можна було б опублікувати цікаві наукові дослідження. Вони стали б у пригоді майбутнім вчителям, науковцям і всім тим, хто цікавиться українською літературою.

Мар'ян ГРИНЕР,
наш кор.

— Нависання творів на тему: «Мій улюблений вчитель», «Чим приваблює мене професія вчителя?», «Учитель в літературі та мистецтві», «Вчитель завтрашнього дня».

— Знайомство з домашньою бібліотекою вчителя.

— Підготовка бесіди чи диспуту на теми: «Вчитель та його місце в житті людини», «Що таке духовна культура вчителя?».

— Надання допомоги вчителям у зміцненні навчально-матеріальної бази.

РОЗДІЛ IV. ПРОФЕСІЙНІ ЦІННОСТІ ВЧИТЕЛЯ

— Ведення картотеки передового педагогічного досвіду.

— Читання «Учительської газети», «Освіта», «Комсомольської правди» та інших молодіжних видань.

— Ведення щоденника педагогічних спостережень.

— Створення власної педагогічної бібліотеки.

— Проведення екскурсій на природу, в музеї, театри.

— Виконання постійного доручення педагогічного характеру.

— Читання популярної літератури з педагогіки та психології.

— Використання доступних методів психолого-педагогічних досліджень в роботі з молодшими школярами.

— Твір на тему: «Мій найближчий друг. Який він?».

РОЗДІЛ V. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ.

— Збір гумористичних матеріалів про вчителя та учнів.

— Перегляд телепередач і кінофільмів про вчителя.

— Збір афоризмів про вчителя і педагогічну працю.

— Участь в ділових іграх: «Урок», «Ватківська зборня», «Підготовка до екскурсії» та ін.

— Виконання вправ по відпрацюванню педагогічної техніки: постановки голосу, вироблення манер поведінки, координації рухів.

— Диспут на теми: «Мое місце в колективі», «Що таке міщанство?», «Наш сучасник. Хто він?».

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція середньої загальноосвітньої національної школи України. Проект. — Радянська освіта, 1990, 14 серпня.
2. Азаров Ю. П. Искусство воспитывать: Книга для учителя. — 2-е изд., испр. и доп. — М., Просвещение, 1985.
3. ГОНОВОЛИН Ф. Н. Книга об учителе, — М., Просвещение, 1965.
4. ГОЛОВИН Б. Н. Основы культуры речи: учебное пособие. М., Высшая школа, 1980.
5. ЕЛКАНОВ С. Б. Профессиональное самоопределение учителя: Книга для учителя. — М., Просвещение, 1986.
6. ЕЛКАНОВ С. Б. Основы профессионального самоопределения будущего учителя: Учебное пособие для студентов пединститутов. — М., Просвещение, 1988.
7. ИВАНОВ К. А. Все начинается с учителя: Учебное пособие для пединститутов (Под ред. З. И. Равкина). — М., Просвещение, 1983.
8. КОВАЛЕВ А. Г. Психология личности. — М., Просвещение, 1970.
9. КОН И. С. Открытые «Я» — М., Политиздат, 1978.
10. КОНДРАТЕНКОВ А. Е. Труд и талант учителя: Встречи, Факты, Мысли. Книга для учителя. — М., Просвещение, 1985.
11. Народный учитель (Сб. очерков). — М., Педагогика, 1981.
12. Орлов Ю. М. Самопознание и самовоспитание характера: Книга для учащихся. — М., Просвещение, 1987.
13. Основы педагогического мастерства. Под ред. ЗЯЗЮНА И. А. — М., 1987.
14. Педагогика: Учебное пособие для студ. пединститутов (Под ред. Ю. К. БАБАНСКОГО. — 2-е изд., доп. перераб. — М., Просвещение, 1988.
15. Педагогический поиск (Сост. И. Н. БАЖЕНОВА). — М., Педагогика, 1987.
16. ПОЛЯНСКИЙ С. Н. Хрестоматия по педагогике: Для педучилищ по спец. 2001. — М., Просвещение, 1972.
17. Примерное содержание воспитания школьников (Под ред. И. С. МАРЬЕНКО. — 5-е изд. перераб. и доп. — М., Просвещение, 1984.
18. Профессиональная деятельность молодого учителя (Под ред. С. Г. ВЕРШЛОВСКОГО, Л. Н. ЛЕСОХИНОЙ. — М., Педагогика, 1982.
19. РАЧЕНКО И. Н. НОТ учителя. — М., Просвещение, 1982.
20. РУВИНСКИЙ Л. И., СОЛОВЬЕВА А. Е. Психология самовоспитания: Учебное пособие по спецкурсу для пединститутов. — М., Просвещение, 1982.
21. СИННИЦА И. Е. Педагогический такт и мастерство учителя. — М., Педагогика, 1983.
22. СКУЛЬСКИЙ Р. П. Учитесь быть учителем. — М., Педагогика, 1986.
23. СЛАСТЕНИН В. А. Формирование личности учителя в процессе его профессиональной подготовки. — М., Просвещение, 1978.
24. Учителю о педагогической технике (Под ред. Л. И. РУВИНСКОГО). — М., Педагогика, 1987.
25. Учитель, которого ждуть: Из опыта Подгавского пединститута им. В. Г. Короленко (Под ред. И. А. ЗЯЗЮНА. — М., Педагогика, 1988.
26. ШИРВИНД Б. Е. Лучший путь воспитывать коммунаров. — М., Знание, 1980.
27. ЯГОДИН Г. Через гуманизацию и демократизацию к новому качеству образования. Декларация Всесоюзному съезду работников народного образования, (Учительская газета). 1988, 22 декабря.

МІНІСТЕРСТВО НАРОДНОЇ ОСВІТИ УРСР
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
УДОСКОНАЛЕННЯ ВЧИТЕЛІВ

ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Навчальний план і програма для спеціальних педагогічних класів загальноосвітніх шкіл

Навчальний план і програму розробив завдоучин кафедрою педагогіки і суспільних наук Івано-Франківського обласного інституту удосконалення вчителів, кандидат педагогічних наук, доцент СКУЛЬСЬКИЙ Р. П.

Схвалено Радою Івано-Франківського ОІУВ
26 грудня 1980 р. (Протокол № 5)

Відображення національної школи потребує докорінного поліпшення професійної підготовки вчителів у системі неперервної освіти. Особливо увагу необхідно звернути на довузальський етап підготовки майбутніх вчителів. Традиційна система профприходу не розв'язує цього питання на належному рівні. Реконструкція в педагогів практично відсутня в основному до виявлення рівня предметних знань з обраною спеціальністю. У той же час зазначають, що поза увагою багато інших професійних цінностей. Тому пошуки науковців і практиків спрямовуються в першу чергу на вдосконалення допрофесійної підготовки.

Два роки тому у зв'язку з посиленням уваги до проблем професійно-педагогічної орієнтації школярів групою науковців під керівництвом професора кафедри НОУШ Івано-Франківського налісти-туту Скульського Р. П. підготовлено і видано Держкомітетом СРСР з народної освіти проект навчально-методичного плану і програми з основ професійно-педагогічної культури для майбутніх вчителів. У результаті апробації в педагогів країни проект вдосконалено і на цій основі створено навчальний план і програму для педагогічних класів загальноосвітніх шкіл.

Після створення базової експериментальної школи-лабораторії невідступно, якою стала СШ № 23 м. Івано-Франківська, одним із головних напрямів експериментальної роботи в ній визначено підготовку школярів до свідомого вибору педагогічної професії. З цієї метою для учнів X та XI класів за добровільним вибором в школі було організовано педагогічний клас, навчання в якому за назавою вище програмою здійснюють викладачі невідступно професор Скульський Р. П., доцент Залвородия Т. К., асистент Макарова Л. І.

Головна мета організації цих класів — педагогічна діяльність майбутніх учителів на предмет виявлення їх професійної спрямованості (інтересів, нахилів тощо), а також тих якостей педагога, які вже не можна буде належним чином сформувати у процесі навчання в педагогічному навчальному закладі (культуру навчальної праці, силкування, тощо), організації їх професійної самоосвіти і самовиконання, оволодіння первинними уміннями та навичками через залучення до послідної педагогічної роботи з дітьми, здебільшого у початкових класах.

Заняття в педагогічному класі проводяться доцільно у формі спарених уроків і будуються так, що на кожному із них опановується певний комплекс професійно-педагогічної культури майбутніх вчителів, здійснюється аналіз та оцінка їх самоцінної навчально-навчальної і практичної роботи педагогічного змісту, виявляються сутні і структурні моменти професійних якостей, організовуються іри ділового характеру, тобто все те, що служить основою педагогічної майстерності.

Навчання в педагогічному класі проводиться на оволодіння загальнопрофесійними навичками незалежно від конкретної спеціальності, на вибір якої орієнтуються майбутні вчителі. Тому професійно-педагогічна підготовка (з математики, історії, мови та ін.) не входить до програми класу. Це завдання розв'язують вчителі-предметники в умовах навчально-лого процесу, а також спеціальні кафедри невідступно-туту через систему спеціальних курсів і факультетів, тощо.

Попередні підсумки показали доцільність створення таких класів. Частина учнів педагогіки, по-законичились з основними напрямками і змістом роботи вчителів і вимогами, які ставляться до нової особи, самостійно прийшли до висновку про необхідність обрання професії вчителів і здійснення навчання. Інші, навпаки, ще більше утвердилися в своєму виборі й активно розв'язувалися в процесі професійного самонавчання та пошуку практичної роботи з дітьми.

Здобуті досвід роботи в педагогічних класах дає підставу зробити висновок, що подібну роботу доцільно організувати в тих установах, які підготують учнів меншою мірою здійснюють довузальську підготовку старшокласників з метою оволодіння вчительською професією (загальноосвітні школи, факультети і школи майбутніх вчителів тощо). При належній підготовці учителів до такої роботи аналітичні класи чи групи на рівні факультетів зайняти можуть бути створені в буд-якій школі. Щоб надати вчителів, органам народної освіти методичну допомогу в їх організації, а також зорієнтувати на неї тисячі шкільних педагогів невідступно, науково-методична рада школи-лабораторії виконала за доцільно опублікувати навчальний план і програму педагогіки з основ професійно-педагогічної культури. При цьому вважаємо, що ці документи є орієнтовними. У кожному конкретному випадку вони можуть бути доцільно змінені з врахуванням можливостей та форм організації довузальської підготовки майбутніх вчителів.

В. ВАСИЛИШИН. Професор, доцент.

Б. СТУПАРІК. Зав. кафедрою, доцент.

П. СУСАК. Директор СШ № 23, доцент.

ПОСНЮВАЛЬНА ЗАПІСКА

У процесі оповідання освіти, її демократизації та гуманізації вирішують спритливі умови для розвитку системи довузальської професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів та історичного пошуків П. Василювача.

Однією з її перспективних форм є організація в загальноосвітніх школах спеціальних педагогічних класів.

Труднощі, що виникають в організації навчально-лого роботи у цих класах, значною мірою зумовлені тим, що у розпорядженні вчителів досі немає науково-обґрунтованих навчальних планів і програм, які визначали б орієнтовний зміст початкової педагогічно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів.

Пропонований навчальний план і програма мають на меті виявлення орієнтовного змісту освіти з «Основ професійно-педагогічної культури» для спеціально організованих педагогічних класів. Вони на добровільних засадах комплектуються з числа учнів 10-х і 11-х класів, які виявляють інтерес до вчительської професії і прагнуть підготуватися до оволодіння нею.

Тривалість навчального циклу в педагогічних класах. Завдяки кількості годин, введених на навчання «Основ професійно-педагогічної культури», складає 120 академічних годин (по 60 годин на рік) з розрахунку щотижневих двогодинних занять протягом 30 навчальних тижнів.

Співвідношення теоретичних і практичних занять складає 1:2, відповідно 20 і 40 годин. Навчальна програма з «Основ професійно-педагогічної культури» розроблена з урахуванням змісту дисциплін психолого-педагогічного циклу, що вивчається в педагогах, найвищих досягнень науки в галузі професійної підготовки вчительських кадрів, з досвідом роботи педагогічних класів загальноосвітніх шкіл, підготовчих відділів невідступно, факультетів і шкіл майбутнього педагога тощо.

Мета навчання курсу — забезпечити умови для професійного самонавчання старшокласників, психологічної, теоретичної та практичної підготовки майбутніх вчителів до оволодіння професією педагога.

Найголовніші завдання курсу зводяться до того, щоб: — забезпечити оволодіння майбутніми педагогами системними знаннями про особливості професійної діяльності вчителів, її творчий характер; — збагатити уявлення старшокласників про професійні якості вчителів, його завдання та професійну роботу з дітьми.

ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ РОЗДІЛ I. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ І ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

— Вивчення проектів концепцій розвитку національної школи.

— Читання доступних учням періодичних педагогічних видань (газет, брошури тощо).
— Ознайомлення з роботою установ підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.
— Введення з творчим вчителем про їх роботу над підвищенням професійної культури.
— Перегляд телевізійних передач та відеобільмів про перебудову та оновлення роботи школи.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВИТИ ТА САМОВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

— Читання доступної літератури з питань самоосвіти та самовиховання.
— Експеримент в педагогічному бібліотеку. Ознайомлення з довідково-бібліографічною літературою та каталогами.
— Тематична добірка літературних джерел про роботу вчителя та складання відповідних списків.
— Робота над вдосконаленням загальних навчальних умінь і навичок.
— Складання плану самовиховання.
— Ведення педагогічного щоденника.
— Посвята робота з дітьми.

РОЗДІЛ III. ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ПОЗАУРОЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

— Введення з творчим вчителем про зміст професійно-педагогічної діяльності.
— Спостереження за роботою вчителів та учнів на уроках.
— Обговорення з учителем характеру його взаємин з учнями.
— Спостереження за вчителем з метою виявлення властивих йому найцінніших позитивних і негативних якостей.
— Читання доступних книг і статей про вчителів та його професійну діяльність.

РОЗДІЛ IV. ПРОФЕСІЙНІ ЦІННОСТІ ВЧИТЕЛЯ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ ТА II МІСЦЕ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ.

Поняття про загальну культуру вчителя. Морально-духовна, трудова, естетична, інтелектуальна та фізична культура педагога.

Громадянська позиція вчителя та його політична культура.
Роль загальної культури в професійній діяльності вчителя.

ТЕМА 2. ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ

Поняття про психологічну спрямованість особи. Потреба, інтереси, нахили.
Любов до дітей та роботи з ними — головні професійні якості вчителя.

Мотиви вибору учительської професії. Привабливі та несприятливі сторони професійно-педагогічної діяльності.
Робота з дітьми як умова формування педагогічної спрямованості.

ТЕМА 3. ПЕДАГОГІЧНІ ЗДІБНОСТІ

Поняття про здібності. Загальні та спеціальні здібності.
Педагогічні здібності. Організаторські, інформаційно-дидактичні, комунікативні, гностичні, суспільні здібності.
Розвиток здібностей у процесі пізнавальної і творчої діяльності.

ТЕМА 4. МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

Грунтовні знання з фахової дисципліни та методик її викладання.
Уміння використовувати загальнодидактичні, загальнопедагогічні та психологічні знання в процесі розробки методичної системи вчителя.
Методичні журнали та їх використання вчителем.

ТЕМА 5. ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

Основні галузі педагогічних знань. Загальні основи педагогіки, теорія навчання (дидактика), теорія виховання і теорія управління школою (школознавство).

Використання популярної педагогічної літератури в процесі оволодіння елементами професійної культури вчителя.

ТЕМА 6. ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

Поняття про психологію. Головні галузі психологічних знань. Загальна та педагогічна психологія. Цікава психологія.

Популярні психологічні видання та їх використання в процесі оволодіння професійною культурою.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

Світгляд та громадянська культура вчителя. Політична культура педагога. Політичні знання, історична пам'ять, політичне осмислення. Уміння аналізувати соціальні процеси та прогнозувати історичні події.
Толерантність — важливий елемент політичної культури.

Використання суспільно-політичної літератури та інших засобів масової інформації у процесі розвитку політичної культури вчителя.

РОЗДІЛ V. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ

ТЕМА 1. КУЛЬТУРА ВЗАЄМОВІДНОСИН ВЧИТЕЛЯ З УЧАСНИКАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ І ЕТИКА.

Взаємини вчителя з учнями та їх вплив на психологічний клімат в учнівському колективі.
Взаємини вчителя з батьками учнів та їх значення.

ву культуру, методи самодіагностики, самооцінки та самоохорони.

— розвивати інтерес старшокласників до учительської професії, роботи з дітьми, професійної самооцінки та самоохорони;

— виявляти та розвивати педагогічні здібності старшокласників;

— забезпечити сприятливі умови для професійного самовизначення випускників школи та мотивованого вибору ними майбутньої професії.

Мета і завдання курсу зумовили його зміст і структуру.

Курс складається з двох взаємопов'язаних частин: теоретико-методичної та практичної.

Теоретична частина курсу містить систематизовані знання про соціально-педагогічні функції школи, професійну діяльність вчителя та її психологію, педагогічні передумови. У системі цих знань чільне місце посідають відомості про професійні цінності вчителя, його загальну та професійну культуру, зокрема про педагогічні здібності та шляхи їх розвитку засобами самоосвіти та самоохорони майбутніх учителів.

Практична частина курсу реалізується через залучення старшокласників до професійної самооцінки та самоохорони, а також до носильної роботи з дітьми.

У цій частині чільне місце посідає робота, спрямована на здійснення професійної діагностики та самодіагностики старшокласників. Це дає змогу максимально врахувати їх індивідуальні особливості в процесі оволодіння основами професійно-педагогічної культури.

Навчання у педагогічних класах доцільно проводити у формі двогодичних занять. На кожному з них здійснюється вивчення (діагностика) певних професійно значущих якостей (інтересів, нахилів, заохочень, мотивів вибору професії, культури спілкування, педагогічних здібностей тощо). На основі діагностичних даних висвітлюються теоретико-методичні основи формування тих чи інших якостей, пропонується відповідні літературні джерела, види практичної діяльності тощо. Усе це дає змогу забезпечити органічну єдність теорії та практики.

У вільний від навчання час майбутні педагоги від керівництвом досвідчених учителів школи проводять посліяльну навчально-виховну роботу з учнями, здібнішого молодшими школярами. Зміст цієї роботи доцільно підпорядковувати інтересам та захопленням учнів педагогів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ «ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

(Теоретична частина курсу)

Тематика занять К-ть годин

1 2 3

10 КЛАС

Вступ. Загальна характеристика структури та змісту курсу «Основи професійно-педагогічної культури». Методичні рекомендації до його вивчення.

РОЗДІЛ I. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ І ПРОВБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

1.1. Концептуальні основи розвитку національної школи як культуротворчої освітньої установи 1

1.2. Проблема підвищення якості професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів 2

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВИТИ ТА САМОВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

II.1. Самоохорона та самоосвіта — головний шлях оволодіння професійно-педагогічною культурою 2

II.2. Професійне самоохорона та його організація 2

II.3. Організація педагогічної самоосвіти 2

II.4. Практична педагогічна діяльність з дітьми як фактор оволодіння професійною культурою вчителя 2

III.1. Підготовка вчителя до уроків 2

III.2. Методична робота вчителя 2

III.3. Педагогічна творчість і професійне самовдосконалення 2

11 КЛАС.

РОЗДІЛ IV. ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВЧИТЕЛЯ.

IV.1. Загальна культура вчителя та її місце в системі професійних цінностей 2

IV.2. Педагогічна спрямованість вчителя 2

IV.3. Педагогічні здібності 2

IV.4. Методична культура педагога 2

IV.5. Загальнопедагогічна культура педагога 2

IV.6. Психологічна культура педагога 2

IV.7. Політична культура вчителя 2

РОЗДІЛ V. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ

V.1. Культура взаємовідносин вчителя з учасниками педагогічного процесу. Педагогічний такт і етика 2

V.2. Культура спілкування педагога 2

V.3. Педагогічна техніка та оволодіння нею 2

Система підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Педагогічні училища та Інститути. Університети.
Установи підвищення кваліфікації вчителів. Обласні інститути удосконалення вчителів. Курси при вузузах та університетах.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ «ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ» ВСТУП

(Мета організації педагогічних класів)

Початкова педагогічна підготовка — необхідна умова оволодіння професією вчителя.

Мета і завдання вивчення курсу «Основи професійно-педагогічних знань».

Головні розділи курсу, загальна характеристика їх змісту.
Методичні рекомендації, пов'язані з оволодінням основами професійно-педагогічної культури.

РОЗДІЛ І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ І ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

ТЕМА 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ ЯК КУЛЬТУРОТВОРЧОЇ ОСВІТНЬОЇ УСТАНОВИ.

Кризисний стан національної школи та основні причини його виникнення. Найістотніші недоліки в роботі школи.

Провідні концептуальні ідеї оновлення школи. Культуротворча функція національної школи. Особливості національної школи.

Демократизація роботи школи. Гуманітаризація змісту шкільної освіти. Диференціація навчання в національній школі.

Особливості виховного процесу в національній школі.

Використання народознавства в національній школі як засіб зближення педагогічного процесу з життям.

Гуманізація взаємин у шкільному колективі.

ТЕМА 2. ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ.

Вимоги до загальної та професійної культури вчителя національної школи.

РОЗДІЛ ІІІ. ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ПОЗАУРОЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.
ТЕМА 1. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО УРОКІВ.
Зміст роботи по підготовці вчителя до уроку. Вивчення програмних вимог. Розробка змісту навчального матеріалу уроку. Використання шкільних підручників і додаткової літератури в процесі підготовки вчителя до уроку.
Підбір дидактичних матеріалів, засобів унаочнення, визначення методів навчання учнів. Розробка видів контролю знань, умінь і навичок.
Осміслення змісту домашніх завдань.
Педагогічне моделювання уроку та підготовка його плану.

ТЕМА 2. МЕТОДИЧНА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ
Методична культура вчителя та її місце в системі власних його професійних цінностей.
Зміст методичної роботи вчителя у процесі підготовки до уроку. Аналіз навчальних програм і підручників. Вивчення методичної літератури.
Науково-методичні пошуки вчителя. Експериментальна робота педагога.

ТЕМА 3. ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧИСТЬ І ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Творчий характер професійної діяльності вчителя. Головні напрями педагогічної творчості вчителя.
Психолого-педагогічне вивчення (діагностика) учнів. Оволодіння здобутками психолого-педагогічної науки. Вивчення передового педагогічного досвіду. Власні науково-методичні розробки вчителя.

Творче використання досягнень психолого-педагогічної науки та передового досвіду в навчально-виховній роботі.

Професійне самовдосконалення — один з головних аспектів педагогічної творчості. Робота вчителя над підвищенням педагогічної майстерності.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ САМООСВІТИ

Поняття про самоосвіту. Професійна самоосвіта як процес оволодіння професійно цінними знаннями. Зміст професійно-педагогічної самоосвіти. Практичне людознавство — ядро професійної культури вчителя.

Книга — головне джерело педагогічних знань. Види літературних джерел: підручники, навчальні та методичні посібники, словники, довідники, задачі, новини та збірники вираз, брошури, монографії, наукові та публіцистичні статті, рецензії, доповіді тощо.
Каталоги та їх використання у процесі пошуку літературних джерел.

Види роботи над книгою. Вивчення назви твору, його анотації та змісту. Перегляд книги. Грунтовне опрацювання твору чи окремих його частин.

Письмові види робіт з літератури джерелами. Складання плану прочитаного. Вписана цитат. Конспектуйте твору. Складання структурно-логічних схем.

Основи наукової організації самоосвіти.

ТЕМА 4. ПРАКТИЧНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ДІТЬМИ ЯК ФАКТОР ОВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ КУЛЬТУРОЮ ВЧИТЕЛЯ.

Вивчення індивідуальних особливостей дітей. Інтереси та здібності дітей. Вивчення інтересів дітей. Спостереження за дітьми, аналіз їх навчальної діяльності та поведінки.

Методи вивчення дітей. Бесіда, анкетування. Організація ігрової діяльності дітей.

Організація допомоги дітям у навчанні та в організації їх відпочинку.

Дорогі друзя! колеги! Нарешті то свершилось то, о чім мріяло не одне покоління студентів. С люваря 1991 года у студентства есть своя газета «СТУПЕНИ».

„СТУПЕНИ“

«СТУПЕНИ» — это еженедельник студентов, молодежи и всех, кто считает себя молодым.

«СТУПЕНИ» — это студенческая точка зрения на жизнь страны, планеты и, конечно, родных вузов.

«СТУПЕНИ» — это взгляд на студенчество со всех мыслимых политических и художественных высот.

«СТУПЕНИ» — это 16 полос свежей информации, «забойных» репортажей и серьезных статей.

«СТУПЕНИ» — это социальная и правовая защита студентов в условиях перехода к рынку.

«СТУПЕНИ» — газета интеллигентных людей, помощник будущих парламентариев, министров, преуспевающих врачей, педагогов, бизнесменов...

Нарешті, «СТУПЕНИ» — это миллионный тираж самой дешевой общесоюзной еженедельной газеты.

Одним словом, «СТУПЕНИ» — ваша газета!

Пишите — 103982, Москва, Большой Комсомольский переулок, 8. ЗВОНИТЕ — 206-87-24, Редакция газеты «СТУПЕНИ».

РЕДАКЦИЯ ЕЖЕНЕДЕЛЬНИКА «СТУПЕНИ».

В стране идут бурные, динамические процессы, активными участниками которых все чаще выступают студенты.

К сожалению, средства массовой информации неоправданно мало уделяют внимание проблемам студенческой молодежи, высшего образования. Пожалуй, только вузовские многотиражки обстоятельно и активно рассказывают о бедах и трудностях высшей школы.

Но эта информация в основном рассчитана на «внутреннее пользование» и дальше стен вуза, как правило, не выходит. А между тем в редакциях работают компетентные, увлеченные журналисты, в многотиражках немало злободневных, нужных материалов, которые были бы интересно массовому читателю, обществу.

В связи с этим считаем, что назрела необходимость в более тесных контактах журналистов, редакций «многотиражек». В частности, предлагается создать своеобразный «банк» вузовских многотиражных газет, на основе полученных материалов можно было бы регулярно издавать «дайджесты», использовать информацию для обзоров и публикаций в журналах «Вестник высшей школы», «Студенческий меридиан», других изданиях.

Если Вас заинтересует эта идея, включите, пожалуйста, наш адрес в число своих корреспондентов: 103982, Москва, ГСП, ул. Б. Хмельницкого 3-13, ЦК ВЛКСМ, Студенческий комитет.

Приглашаем Вас также к сотрудничеству со студенческим еженедельником «СТУПЕНИ». Регулярный выпуск газеты намечено начать в январе 1991 г. Планируется, что учредителями еженедельника выступят Фонд социальной помощи студентам и Молодежный студенческий центр «МОСТ» (в настоящее время до юридического оформления Фонда функции учредителя выполняет ЦК ВЛКСМ). Издатель — ИПО «Литературная газета». Формат газеты — А-3, объем — 16 полос, периодичность — 52 номера в год, первоначальный тираж — 1 млн. экз., красочность — 2, 1, номинал — 40 коп.

Газета будет адресована, в первую очередь, студенческой молодежи и распространяется в розницу.

Будем признательны, если Вы и Ваши коллеги выразят желание на постоянной основе сотрудничать с редакцией, передавать оперативную информацию, готовить материалы.

Если Вас заинтересует наше предложение, то об условиях контракта, его финансовой стороне можно узнать по адресу: 103982, Москва, ГСП, ул. Хмельницкого, 3-13, ЦК ВЛКСМ, Студенческий комитет. Кисмерешкин Владимир, тел. 206-87-24, 206-87-83.

Як говоримо

На Україні, в Україні

Сьогодні перед будь-ким ставиться дуже багато питань різного характеру. В зв'язку з розвитком національної культури постає і таке питання: «Як говорити правильно — «На Україні» чи «в Україні»? Не буду забирати хліб наших шановних філологів, але хочу висловити свої думки.

Слово «Україна» вперше зустрічається в 1187 році в літописі, що склався в Переяславі, вживається воно, як позначення території (україна, окраїна), і не є назвою держави. Держава наша називалася Русь, Росія.

Тепер більшість людей, кажучи про державу, мають на увазі територію. Саме для позначення території використовується сполучення іменника,

що є географічною назвою, з прийменником на, наприклад, на Полтавщині, на Одещині.

Очевидно, більшість людей вживає словосполучення «на Україні» тому, що воно стало звичним для вуха змалку. Логічно сміятися: «Де на Україні?» — «на шні?».

Якщо комусь здалося непереконливим таке пояснення, то легко можна поекспериментувати з назвами будь-яких інших країн. На Росії, на Гватемалі, на Новій Гвінеї... Смішно? Було б смішно, якби не було так сумно.

Віталій КОДРЯ,

студент групи ХГ-33

Про людей хороших

Молодісті навчання, теоретичних досягнень!

го Зоряна веде недільну школу юного філолога для старшокласників обласного центру. Свою педагогічну наукову діяльність Зоряна успішно поєднує з громадською роботою. Вона виконує обов'язки літературного редактора вузької багатотиражки.

Щастя, радості, міцного здоров'я, Вам, Зоряно, в переддень Міжнародного жіночого дня.

На знімку: старший викладач кафедри української мови Зоряна КАСПРИШИН.

Фото Юліана ЯКОВИНИ.

На Прикарпатті склалася скрутна ситуація з дифтерією. Є смертні випадки. Міністерство охорони здоров'я УРСР просить допомогти в профілактиці захворювання. Тому звертаємося до вас з проханням вмістити цей матеріал в найближчих номерах.

Відповідальний секретар Богдан ФІГОЛЬ.

На Прикарпатті дві сім'ї оплакали своїх дітей, яких забрала дифтерія. Ця хвороба, про яку вже всі забули, так жорстоко нагадала про себе. Різкий підйом захворюваності на дифтерію не лише в нашій області, але й по всій країні. Крім дітей, почали хворіти дорослі.

Аналіз стверджує: тяжко хворіли неприщеплені або не повністю щеплені діти, а до загибелі призвело нечасне звернення за медичною допомогою. Сиринцівалися до цього й

Поради лікаря

Перепинімо дифтерію

деякі публікації центральної преси щодо поганої якості вітчизняних вакцин. Поширився страх заразитися СНІДом через шприци. Люди почали відмовлятися від щеплень, а інфекція ніби чекала цього: на Прикарпатті виникли ділі вогнища дифтерії.

Чи є якийсь вихід зі становища? Так, маємо кілька ефективних вакцин проти дифтерії. Щеплення тепер

проводиться шприцами одноразового користування.

У зв'язку з поширенням загрози розповсюдження дифтерії рекомендується щепити не тільки дітей, а й дорослих з числа тих, які спілкуються за характером роботи з великою кількістю людей і тому піддані більшому ризику заразитися (педагог, медик, працівники дошкільних закладів тощо).

Додамо до цього: крім щеплень, нічим не можна вберегтися від дифтерії. Це необхідно врахувати і не ризикувати своїм здоров'ям та життям.

Лідія МУРЗОВА.

Лікар-епідеміолог. 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Чапая, 15, незалежна Спілка журналістів України, спецвипуск «Новини Прикарпаття», № 4.

КАЛЕНДАР

пам'ятних дат Івано-Франківщини

Березень

2. 03. 1941 р. У с. Виднів Снятинського району народився Мирослав Аронець, український поет і мистецтвознавець.

3. 03. 1811 р. В м. Калущі (Підгір'ки) народився український поет-романтик Антін Могильницький.

6. 03. 1931 р. Народився О. Білаш, український композитор, народний артист УРСР.

9. 03. 1814 р. Народився Тарас Шевченко, український поет, художник, революціонер-демократ.

14. 03. 1901 р. У с. Мишині Коломийського району помер Йосафат Кобринський, український вчений-філолог.

27. 03. 1806 р. В с. Креховичі Рожнятівського району народився Август Бельовський, польський поет, історик і археограф, автор праць про О. Довбуша.

27. 03. Міжнародний день театру.

29. 03. 1881 р. Народилася в с. Білі Ослави Марія Підгірянська (Ленарт-Домбровська), українська поетеса і педагог. Автор збірок «Відгуки душі», поєми «Мати-страждиця», віршів для дітей.

Квітень

18. 04. Міжнародний день пам'ятників та історичних місць.

22. 04. 1886 р. Народився Євген Сагайдачний, український художник і педагог, дослідник народного мистецтва Гуцульщини.

22. 04. 1891 р. У м. Косові народилася Павлина Цвілик, український майстер художньої кераміки.

23. 04. 1911 р. Народився Олександр Гаврилюк, український радянський письменник.

26. 04. 1846 р. Народився Іван Верхратський, український філолог, письменник, перекладач, природознавець, громадський діяч. Перший голова «Математично-природничо-медичної секції Наукового товариства ім. Тараса Шевченка. Автор праць з української діалектології й лексикології, віршів, перекладів з польської мови. Написав українською мовою підручники для середніх шкіл із зоології, ботаніки й мінералогії. У 1879—1893 роках працював викладачем Станіславської гімназії.

17. 04. 1846 р. Народився Я. Мох, український поет і драматург. З 1884 року працював у с. Острів теперішнього Галицького району.

Укладачі: доцент, кандидат філологічних наук В. Т. Полек та завідувач Музеєм освіти Прикарпаття ІФДН Ю. М. УГОРЧАК.

Славні імена

САТИРИК І ГУМОРИСТ

Виповнилося 120 років з дня народження українського письменника і громадського діяча Олексія Семеновича (Леся) Мартовича. З трьох членів покуцької трійці — Василя Стефаніка, Марка Черемшини і Леся Мартовича — на долю останнього випало найбільше життєвих випробувань і найменше слави. Василь Стефанік вважав Мартовича генієм.

Народився Лесь Мартович у сім'ї сільського писаря в с. Торговиці (нині Городенківського району). Вчився у Коломийській і Дрогобицькій гімназіях разом з Василем Стефаніком. Закінчив юридичний факультет Львів-

ського університету, але доктором прав так і не довелось стати. Останній правничий іспит Мартович здає перед самою війною, будучи тяжко хворим. Помер він вдалині від рідного Покуття в селі Погарисько, тепер Нестерівського району Львівської області 11 січня 1916 року. Похований у сусідньому селі Монастирків.

Лесь Мартович — автор збірок сатиричних і гумористичних оповідань: «Нечитальник» (1900), «Хитрий Панько» (1903), «Стрибожий дарунок і інші оповідання» (1905), повісті «Забобони» (1917).

У своїх творах Мартович показав

життя і побут галицьких селян та інтелігенції. В повісті «Забобони» зображено моральний занепад західноукраїнської інтелігенції, її паразитизм і байдужість до інтересів трудового народу.

Частина творів Мартовича була втрачена в роки першої світової війни.

Шанувальники творчості письменника, вчителі, студенти, учні до 120-річчя Леся Мартовича отримали гарний дарунок. У видавництві «Молодь» вийшов новий роман-есе відомого українського літературознавця, дослідника творчості західноукраїнських письменників Романа Горака «Лесь Мартович».

Роман-есе написаний простою, дохідливою мовою і читається легко. Книга зацікавить вчителів-філологів й широкі кола громадськості.

Ювілей послідовника „Руської трійці“

3 березня цього року виповнилося 180 років з дня народження Анатолія Степановича Могильницького поета, педагога і громадсько-культурного діяча, послідовника якого Іван Франко назвав одним з перших будителів руського духа в Галичині і активного пропагандиста ідей «Руської трійці».

Анатолій Могильницький народився в селі Підгірці (зараз в межах Калуща) в сім'ї священика. Коли Анатолію було два роки, помер його батько. Мати вийшла заміж вдруге. Вітчим мало цікавився здібним хлопцем, і той майже повністю був наданий сам собі. У 1828 році Могильницький поступає в Бучацьку гімназію, але через свій непосидючий характер часто конфліктує з учителями і змушений перекласти з одного навчального закладу в інший (навчається в Чернівцях, Львові, Станіславі, закінчує гімназію в Шешті).

У 1837 році Могильницький вступає до Львівської духовної семінарії, де й починає свою літературну діяльність. Вже першими своїми поезіями («Рідна мова», «Згадка старини») заявляє про себе як про талановитого поета, патріота рідного краю, палкого прихильника ідей «Руської трійці». Після закінчення семінарії Могильницький отримує роботу в гірській місцевості. У 1845 році переїжджає в село Комарів. Життя

письменника тут було досить важким — скрутне матеріальне становище, а сім'я величезна. (у письменника було

невеликий проміжок часу відбулися чималі позитивні зрушення в різні напрямках господарської діяльності культурно-мистецькому житті. Скласть одна з перших в республіці прийняла законодавчі акти про земельну реформу.

Після виступу на адресу Миколая Яковича надійшло чимало запитань виступів з місць від професорського викладацького складу, студентів. Присутні цікавились організацією торговельного обслуговування, громадського харчування, збереження

13 дітей). Усе це, здавалось, не сприятиме літературній творчості Могильницького. Однак саме в Комарові Мо-

гильницький створив свої найкращі твори: романтичну поему «Скит Манявський» і баладу «Русин-воєк», які сучасники автора порівнювали з поемами Міцкевича.

У 1861 році його обирають послом до крайової ради у Львові, делегатом до державної ради у Відні, де він і виголошує свою знамениту промову.

Та переслідування з боку представників духовної і світської влади заставляють його відійти від громадської і літературної діяльності. 13 серпня 1873 року при переїзді з села Бабчого до села Порогів в результаті нещасного випадку Могильницький загинув. Оскільки його сім'я не мала коштів, щоб перевезти тіло в Бабче, письменника поховали в селі Яблунці, де він загинув.

Тільки у 1983 році на його могилі стараннями львівської письменницької організації було споруджено скромний пам'ятник. У 1987 році на Будинку культури в Підгірках (Калущ) на честь А. Могильницького встановлено пам'ятну дошку з барельєфом письменника.

На малюнку: могила А. Могильницького в с. Яблунька Богородчанського району.

Мал. студентки 1-го курсу художньо-графічного факультету Олени УГОРЧАК.

Пам'ятайте: книга ваш друг і порадник

А де совість?

Давно і, мабуть, справедливо сказано: якщо все зруйнується, але уцілють бібліотеки — цивілізація буде врятована. Та чи багато в нашій культурі шансів врятуватися?

Такого вандалізму у ставленні до книг ніколи не було.

Так, в бібліотеці педагогічного вузу майбутні вчителі-фізіологи, історики, математики, фізики, вчителі початкових класів — творять таке беззаконня, яке більше подібне до кримінальної хроніки. Масово виносять з читальних залів книги, залишаючи читальний квиток, паспорт, не зазнаючи за це ніякого покарання.

Щоб надрукувати списки всіх цих «читачів» не вистачить сторінок газети. Крадіжки витончені. Крадіжки безглузді, з єдиною метою скласти залік, екзамен. Бачили б ви ці книги з вирваними сторінками, навіть цілими розділами, вирізаними бритвою матеріалами!

А крадуть все. Особливо навчальну літературу. Книг і так дуже мало, особливо зараз, коли майже кожен день вводять нові дисципліни. Книжки подорожчали, та й придбати їх ми можемо тільки централізовано. Зовсім недавно одержали по кілька книг М. Грушевського, М. Аркаса, В. Винниченка. Потрапивши в руки нашим студентам, такі книги швидко стають пошарпаними, вже й сторінки умудрилися повіризувати. Подумайте про наступні покоління студентів!

Працівники бібліотеки думають над тим, як зупинити це варварство. Напевне, і в бібліотечній справі треба

переходити до вимог ринкової економіки: брати гроші за затриману, загублену, вкрадену літературу.

І все ж таки ми вважаємо, що необхідно виховувати культуру ставлення до книги, користування нею кожною людиною.

Перш за все це стосується майбутніх педагогів.

Список студентів, які вивели книги із загального читального залу.

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Азізова Олена, 1 курс
Добровольський Олександр, 3 курс.
Ковшар Ігор, 4 курс
Мосонзенко Лариса, 3 курс
Орнат Роман, 3 курс
Федуня Володимир, 4 курс
Якубець Олександр, 2 курс.

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Баран Діна, 4 курс
Горбовий Орест, 4 курс
Фіняк Іван, 3 курс
Хомців Галина, 5 курс
Цицирич Світлана, 2 курс.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Костюк Любов, 2 курс
Рязанцева Олена, 2 курс
Василенко Зоряна, 3 курс.

ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Галілей Роман, 3 курс
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
Євченко Ірина, 5 курс
Лавров Олександр, 2 курс
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Благушина Олена, 4 курс
Ведюк Наталія, 3 курс
Візна Любов, 3 курс

Вірна Любов, 4 курс
Веретко Любов, 4 курс
Годованець Оксана, 3 курс
Гаврилюк Тетяна, 4 курс
Грищенко Лариса, 4 курс
Гирба Марина, 4 курс
Іванів Оксана, 4 курс
Князев Надія, 2 курс
Луканюк Галина, 2 курс
Лиско Олена, 2 курс
Локтіонова Тетяна, 2 курс
Липай Оксана, 1 курс
Мосейчук Олександра, 2 курс
Пасічна Богдана, 1 курс
Пеклич Любомир, 4 курс
Полік Ярослав, 5 курс
Панькова Оксана, 5 курс
Ружевич Тетяна, 1 курс
Рудницька Оксана, 3 курс
Равлюк Ольга, 3 курс
Соляник Ірина, 5 курс
Савчук Руслана, 3 курс
Томаєр Любов, 4 курс
Ткач Оксана, 3 курс
Шпаковець Тетяна, 2 курс
Мажак Любов, 1 курс
Баран Наталія, 1 курс
Сенишин Світлана, 1 курс
Жукунова Олена, 4 курс.

ЗАОЧНИЙ ВІДДІЛ ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Білоус Василь, 4 курс
Бойчук Михайло, 1 курс
Зеленчук Тарас, 5 курс.

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Іванів Оксана, 4 курс
Терленська Ірина, 1 курс
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Добринська Ольга, 2 курс
Капусняк Світлана, 2 курс
Коваль Галина, 3 курс
Надія ЛАЩИН,
завідуюча відділом обслуговування бібліотеки інституту.

Редактор Євген ГОРДИЦЯ

5(82) 7 березня 1991 року.

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

Виходить українською мовою.

ГРОМАДСЬКО-РЕДАКЦІЙНА РАДА
З. БЕРЕГОВСЬКИЙ, заступник
директора школи-лабораторії ІФДП.

М. ГРИНЕР, відповідальний секретар.

О. КИСІЛЬ, студентка педагогічного факультету.

В. КОНОНЕНКО, ректор інституту, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук СРСР.

Н. ЛИСЕНКО, завідувача кафедрою педагогіки і психології (дошкільної), доцент.

Л. ОСТАНОВА, студентка філологічного факультету.

І. ПІКУЛЯК, студентка Історичного факультету.

С. ХОРОБ, старший викладач кафедри української літератури.

В. КРУЦ, завідувач кафедри педагогіки і психології, доцент, голова обласного відділення Педагогічного товариства.

НАША АДРЕСА:

ДЛЯ ЛИСТІВ — 284000, м. Івано-Франківськ, головноштамт — а/с № 27.

ТЕЛЕФОН — 98.4.13, 98.4.31.

ЗАХОДЬТЕ — м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2 поверш., каб. 208, 209 а.

ЗАСНОВНИК — Івано-Франківський педагогічний інститут імені В. Стефаніка.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Школярі — Н. Федорак, Н. Вандюк, верстальники — Г. Васильчук, М. Недоступ, фотографіями — А. Хованець, М. Васильчук, друкарі — Л. Чемерисський, М. Васильчук, головний інженер — Л. Воробець, літературний редактор — З. Каспринян.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні обласного управління у справах видавництва і поліграфії.

м. Галич, майдан Різдва, 31.

Редакція газети «Педагог Прикарпаття» залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить двічі на місяць форматом А3-8.

Серія ІФ № 049.

Зам. (633—634).

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 2000 примірників.

Ціна 10 коп.

Підписано по друку 6.03.91 р.